

Interviu cu Cassian Maria Spiridon

...Nimic n-aș fi realizat dacă nu l-aș fi avut pe Dumnezeu ca o țință la care să mă raportez. Pentru tot ce am făcut pe lumea aceasta, mulțumesc lui Dumnezeu.

CULIȚĂ IOAN UȘURELU: *Iașul este plin de biserici și bisericuțe! Membrii „bisericuțelor” cred, de cele mai multe ori, că au construit deja o catedrală. Am descris, parțial, mediul scriitoricesc. Unii vă laudă, alții vă înjură... De ce?*

CASSIAN MARIA SPIRIDON: *Iașul este printre primele orașe ale Europei ca număr de biserici, raportat la populație. Ar fi greu ca scriitorimea să nu perpetueze această onoare... În ce privește laudele și înjurăturile, să ne amintim ”Glossa” lui Eminescu :”De te-ating, să ferii în lături,/ De hulesc, să taci din gură;/ Ce mai faci cu-a tale sfaturi,/ Dacă știi a lor măsură;/ Zică toți ce vor să zică,/ Treacă-n lume cine-o trece;/ Ca să nu-ndrăgești nimică;/ Tu rămâi la toate rece.” O motivație pentru cele bune sau cele rele...*

C.I.U.: *„Universecurarii” și-au îndreptat săgețile spre dv. Fostul meu profesor, Ion Constantinescu, crezându-se Catilina, vă copleșea cu „afecțiunea” sa ori de câte ori avea ocazia. Care o fi fost motivul?*

C.M.S.: *La întrebările acestea nu v-ar putea răspunde decât d-l Constantinescu...L-am văzut de 2-3 ori în viață. Este imposibil de decelat resorturile care l-au îndemnat la o astfel de campanie publicistică în care invidia, resentimentele... Nu pot să dau un răspuns...Iar d-l respectiv nu mai este... Unde mai găsim astăzi asemenea personaje..?*

C.I.U.: *Poezia v-a inoculat-o mama, care, se spune, s-a născut într-un colț de rai, la Ipotești, sau ați extras-o din pământul originii dv. și al strămoșilor din partea maternă?*

C.M.S.: *În primul rând, mama nu-i din Ipotești, dar asta n-are importanță. Pământul țării este sacru...Întotdeauna am crezut că harul, mult sau puțin, este un dat divin la care participă în primul rând, că vor sau nu vor, părinții care-și deschid porțile vieții, peste care se așează copilăria, cărțile citite, oamenii, societatea în care împrejurările au făcut să fii parte și încă altele, importante pentru un mânuitor al condeiului.*

C.I.U.: *Credeți că dețineți, în forul dv. interior, cuptorul alchimiștilor, Athanorul, care vă dă speranța regenerării, revitalizării literaturii și mentalităților vremii noastre? De la Iași, cel puțin...*

C.M.S.: *Cred că dacă nu avem sentimentul că avem o misiune, un destin de urmărit în această lume, n-am putea să prelucrăm ceea ce ne oferă viața. Aproape aș înclina să cred că acel cuptor, Athanorul, acea ardere interioară care poate determina tot exercițiul meu publicistic, editorial, cultural etc. este și funcționează, deocamdată, la parametrii maximi.*

C.I.U.: *De obicei, poeții sunt caracterizați ca persoane distrase, fără aplecare spre administrație, finanțe...Și totuși, dv. sunteți un manager deosebit, fapt dovedit de rezultatele benefice de la „Convorbiri literare”, la Editura „Timpul” și la încă vreo*

două reviste pe care le conduceți. Care este contribuția dv. personală în realizările de mai sus?

C.M.S:În primul rând, cred că ne naștem cu astfel de capacități, în al doilea rând trebuie să subliniez, și să fim împreună de acord, că a face o revistă ca "Poezia" sau "Convorbiri..." sunt în sine o operă. Fiecare număr e o carte de peste 400 de pagini, texte pe care să le așezi în așa fel încât să iasă un tot, o revistă și nu o adunătură de texte... E clar că editura sau revista pot însemna opera cuiva. Asta nu înseamnă că am renunțat la ceea ce am eu de făcut, la creația mea personală.

C.I.U:*Uitându-mă pe Net, observ comentariile despre cultu-a ieșeană. Mi se pare că am intrat în infern... Invidii, rău-ăți, diversiuni, atacuri dure la persoană și nu la cărți (nu știu cerințele vechii „Dacii literare”), încercări de a vă crea, dumneavoastră și anturajului, dificultăți în acțiunile pe care le susțineți, ba chiar acreditarea ideii că sunteți subiectiv. Ce se întâmplă? Sunt ciolane atât de mari de ros în cultura din Iași sau doar caractere mici și pretenții mari?*

C.M.S:Da, aveți o observație corectă..., dacă este un ciolan mare de ros în cultura ieșeană sau doar caractere mici și pretenții mari. Paragraful cu pretențiile pune punctul pe "i". Ce fel de ciolan este la "Convorbiri...", când salariul redacto-ului este sub salariul mediu pe economie, cam 500 de lei? Iată cât de "atractiv" este ciolanul din cultură! Editura "Timpul" este o editură nișă, noi supraviețuim... pentru mulți notorietatea echivalează cu nu știu ce avere. Nu, eu nu sunt bogat! Trăiesc decent, atâta tot. Sunt bogat în activități, asta e altceva...

C.I.U:*Este oare o utopie să crezi că într-o țară în care bășcălia sau expresia „merge și așa” sunt onorante, să crezi că poți și chiar să realizezi o operă ?*

C.M.S:Mi s-a părut o adevărată utopie și totuși, împotriva acestei viziuni, unii au reușit construirea unei opere. Lista este foarte lungă...Deși atmosfera a fost neprielnică, s-au scris opere...Eu, personal, încerc să trăiesc în normalitate. Fiecare trebuie să-și vadă de ale sale. Duce la capăt ceea ce și-a propus...Că atmosfera este nenorocită, că socio-politic suntem într-un marasm continuu, e adevărat, dar dacă ne lăsăm copleșiți, riscăm să ne blocăm. Eu nu sunt dispus s-o fac.

C.I.U:*Abordați domenii diferite în literatură. Printre altele, iată, ediția integrală, definitivă, cu o prefață atât de bine scrisă și documentată (exhaustivă?) a operei lui Petre Țuțea, "Omul-tratat de antropologie". De unde atâta putere de muncă, d-le Cassian?*

C.M.S:Din 1975, când am terminat facultatea, eu am lucrat , cum se spunea atunci, 16 ore în producție. După aceste ore de muncă efectivă în uzină sau la Institutul de Cercetări, veneam acasă și-mi vedeam de scris...Ce fac acum este, în comparație cu vremurile apuse, o vacanță...

C.I.U:*14 decembrie 1989 este o piatră de hotar în viața dv. N-ați știut atunci că ați fost condamnat la moarte. Urma executarea, dacă revoluția nu reușea. François Villon, mare poet, știind că va fi spânzurat a doua zi, a compus un poem de excepție („ La balade du pendu”). Dacă ați fi aflat, în detenție, că veți fi executat a doua zi, cum ați fi reacționat ? Cu un poem memorabil sau cu un dezastru mental ? V-ați gândit vreodată la această situație teribilă?*

C.M.S:Da, în 14 decembrie 1989, atunci când am văzut că n-am reușit să coagulăm organizarea revoluției noastre, când, unii dintre noi au fost arestați de dimineață, eu mi-am exprimat gândurile într-un poem în seara zilei respective. L-am publicat la vreo zece

ani distanță, găsim-l printre documentele mele... Poemul arată starea în care ne aflăm toți la acel moment. Aș m-ai adăuga că, într-adevăr, acel decembrie a constituit o piatră de hotar în viața noastră, o piatră de hotar cum este nașterea unui copil, publicarea unei cărți, editarea unei reviste..Este, sigur, una din pietrele de hotar ale vieții mele...

C.I.U:*Din păcate, s-a uitat prea devreme acel miting programat pe 14 decembrie 1989 la Iași. Cei de la Timișoara, prin președintele organizației neguvernamentale „ Memorialul Revoluției”, consideră „ o rușine” că Iașul se crede inițiatorul revoluției române, în timp ce Iliescu recunoaște întâietatea acțiunilor moldovenilor. Adevărul este undeva la mijloc?*

C.M.S:Este un adevăr pe care-l vor stabili istoricii. Nici eu, nici șeful de la Memorialul Revoluției de la Timișoara, nici alte asociații nu deținem adevărul...Istoria lucrează cu pași mari și siguri, ea are alte comandamente, ea nu merge pe subiectivism, pe interese locale. Precizez ce-am tot afirmat: Iașul a dat un semnal pentru începutul Revoluției și atât...

C.I.U:*Unii chiar cer o catedră de Revoluționomie, ceea ce n-ar fi rău. Va fi aplicată vreodată această propunere ?*

C.M.S:Nu cunosc subiectul, deci nu mă pot pronunța. Altceva este important: așa cum se învață la școală despre Holocaust, tot așa ar trebui să se învețe despre genocidul comunism, care implică finalul luptei anticomuniste.

C.I.U:*Deși aveai în sânge poezia și dorința de a lucra la o revistă, v-ați înscris la Facultatea de Mecanică. Formația inginerescă v-a ajutat să fiți un bun manager, un chibzuit, un adversar al improvizației... Acesta ar trebui să fie drumul managerilor culturali?*

C.M.S:Să lămurim și acest aspect. Întrebarea mi-a fost pusă mai mereu. Am făcut facultatea de inginerie din motive foarte simple pe atunci. În perioada respectivă, deși aveam 17-18 ani, visam să fac o revistă, dar mi-am dat seama că n-aveam nici o șansă. Cunoșteam doar maiștrii, inginerii și profesorii mei. Nu-mi plăcea să fiu profesor, despre medici credeam că doar taie oamenii, îngrozitor....Dacă aș fi trăit într-o țară normală ca acum, n-aș fi ajuns niciodată inginer, aș fi preferat filosofia. Dar nu Filosofia lui Ceaușescu... Încât, până la urmă, ideea este simplă: cred că orice scriitor este un autodidact pentru că nu s-a înființat încă o școală care să dea diploma de poet sau prozator.....

C.I.U: *În general vorbind, ce apreciați la un scriitor? Omul sau opera ?*

C.M.S:Cred că trebuie să ai întotdeauna capacitatea de a discerne. Când citești o carte, un poem al unui autor, nu

întrebi la ce oră a scris, cum arată omul, câte amante a avut, câte căsătorii etc. De aceea este cazul să discutăm o dată axiologic opera și, a doua oară, etic, omul. Nu putem să le privim separat...Faptul că a fost un ticălos sau un om moral, nu înseamnă că toată creația sa este rea sau bună...Dacă opera este valoroasă, ne este indiferent felul de a fi al omului.

C.I.U:*Mulțumiți vreodată lui D-zeu pentru marile realizări în atâtea domenii ? Sau credeți că-i doar meritul dv.? Cu alte cuvinte, credința este necesară în mintea și sufletul poetului ?*

C.M.S:Nimic n-aș fi realizat dacă nu l-aș fi avut pe Dumnezeu ca o țintă la care să mă raportez. Pentru tot ce am făcut pe lumea aceasta, mulțumesc lui Dumnezeu. Evit să spun ceea ce mulți repetă: ca într-o zi anume, brusc, și-au dat seama că-l iubesc pe Dumnezeu.

C.I.U:*Când și cum ați aflat sensul existenței dv. ? Ca să preluăm o idee din „ Aventurile terțului. ”*

C.M.S:Sunt dintre oamenii care doresc să păstreze normalitatea, care-și întemeiază o familie, are copii, are o casă, a plantat un pom etc. Aceste elemente dau profunzimea unui om.

C.I.U:*Cum ați găsit Filiala Iași a U.S?Cum este în prezent?*

C.M.S:Despre trecut evit să vorbesc pentru că trăiesc intens prezentul. Am reușit să pun în funcțiune situl filialei Uniunii Scriitorilor din Iași au organizat și dat în folosință Biblioteca filialei, în care fiecare membru și-a adus cărțile astfel că membrii se vor citi și se vor cunoaște mai bine, am obținut o cabană la Bârnova, în care am început să plantăm pomi, la Poiana din Cetate, în apropiere de Bârnova. Încercăm să facem din filiala U.S. Iași un corp viu, care să ne dea sentimentul că suntem o asociație și nu insule fără legături între ele, o asociație ai căror membri se cunosc, sunt uniți și se respectă.

C.I.U:*Aveți uneori momente de lehamite, când ați dori să plecați într-un loc ascuns, fără dușmani, fără prieteni, fără nimeni în jur în afara naturii benefice?*

C.M.S:Eu cred că seara, la mine acasă, mă pot încălzi, mă fortific pentru a nu fi tributar unor astfel de stări. Reușesc să depășesc inevitabilele necazuri, deși, uneori, ar trebui să fiu tentat să mă las păgubaș...

C.I.U:*Ca editor, aveți o concurență serioasă în Editura „Polirom”. O provocare sau o supărare? O editură are șansa de a forma gustul publicului cititor. Dacă însă vă autofinanțați, veți alege o carte de înalt rafinament, pe care o cumpără doar o sută de persoane, și nu o carte facilă dar foarte bine vândută?*

C.M.S:Consider că ideea Poliromului este benefică pentru literatura națională. Editura ”Timpul” este o editură de nișă. După ce autorul se afirmă aici , poate urca la ”Polirom” sau la „Humanitas” pentru că acestea nu vor publica ce public eu la ”Timpul”, n-ar avea curaj...Eu, ca editură de nișă, scot câteva sute de exemplare și după aceea vedem...Omul se afirmă și trece apoi dincolo...Oricum, cărțile de la ”Timpul” nu se încadrează la ”facile”, pentru a putea fi vândute. Cartea lui Petre Țuțea- facilă?

C.I.U:*Mai este valabilă teoria că tot românul s-a născut poet?*

C.M.S:Tot românul s-a născut român în primul rând...Poet te naști dacă vrea Dumnezeu. Dacă ai harul de la el, e bine, dacă nu, nu! Și fenomenul este comun întregii noastre planete...

C.I.U:*Se spune adesea că un premiu este un fel de mită dată, rar, unor talenți pentru ca aceștia să nu observe că peste 90 % din astfel de stimulente se duc spre mediocri. O fi doar bârfa celor care nu le primesc niciodată?*

C.M.S: Premiile sunt întotdeauna subiective. Este imposibil

să cred că un juriu poate fi atât de obiectiv încât nu va avea erori de apreciere. Exemplul clasic este ”Nobelul”, care s-a dat la atâția oameni despre care nu s-a mai auzit nimic...Mă gândesc la premiile pentru Pace date unora care provoacă războaie Este destulă subiectivitate, ceea ce nu înseamnă că instituția premiilor să fie desființată. Este necesară pentru că provoacă un orizont de așteptare și...Eu, spre exemplu, am scris despre actuala Uniune a Scriitorilor...Am constatat că mulți scriitori importanți n-au luat premiul Academiei și invers...Fiind alternative, părerile se echilibrează...Că mai iau premii și unii mediocri sau mai puțin stimabili axiologic, nu-i chiar atât de grav. Sub cerul literaturii române încape toată lumea . Fiecare cu locul său...

